

Planeringsstrategi

för översiktsplanering i Köpings kommun

© Köpings kommun

Rapporten skriven av
sambällsbyggnadsförvaltningen,
2024-04-26

Antagen av:
Kommunfullmäktige, 2024-06-03 § 71

Innehåll

1 Inledning	4
1.1 Om instrumentet ”planeringsstrategi”	4
1.2 Köpings kommuns nu gällande översiktsplan	4
1.3 Länsstyrelsens underlag	4
1.4 Läsanvisning	5
2 Aktualitetsbedömning av ställningstaganden i nu gällande översiktsplan	6
2.1 Ställningstaganden i temakapitel	6
2.2 Områdesvisa beskrivningar	7
2.3 Fördjupning av översiktsplan för Köpings tätort	8
2.4 Sammanfattning	8
3 Aktualitetsbedömning utifrån förändrad lagstiftning	9
3.1 Plan- och bygglagen	9
3.2 Miljöbalken	9
3.3 Övriga lagar och förordningar	9
4 Aktualitetsbedömning utifrån nya planeringsförutsättningar	10
4.1 Riksintressen	10
4.2 Miljökvalitetsnormer	10
4.3 Bostadsförsörjning	10
4.4 Nationella och regionala mål, planer och program	10
4.5 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)	11
4.6 Klimatrelaterade risker	11
4.7 Regionala och mellankommunala frågor	11
4.8 Övriga ändrade planeringsförutsättningar	12
5 Slutsatser	17
5.1 Översiktsplanens aktualitet	17
5.2 Fortsatt översiktsplaneringsarbete	17

1 Inledning

1.1 Om instrumentet ”planeringsstrategi”

Varje kommun ska enligt 3 kap. plan- och bygglagen (PBL) ha en översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men den är vägledande för efterföljande planläggning, lovgivning och tillståndsprövning. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen ska hållas aktuell. Kommunen ska minst en gång per mandatperiod ta ställning till om översiktsplanen är aktuell i förhållande till de krav som lagen ställer på vad översiktsplanen ska innehålla. Det är något som många kommuner inte har levt upp till. Därför har det från 2022 införts ett lagkrav på att kommunfullmäktige någon gång under de två första åren efter ett ordinarie val ska anta en s.k. planeringsstrategi.

I planeringsstrategin ska kommunen redovisa ändrade planeringsförutsättningar som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet och bedöma vilka delar av översiktsplanen som är aktuella eller inaktuella. Det är översiktsplanen i dess helhet som ska bedömas, det vill säga även eventuella fördjupningar och tillägg till planen. Kommunen ska också redovisa hur översiktsplaneringen ska drivas vidare.

Om kommunfullmäktige inte antar en planeringsstrategi (eller har antagit en ny kommunomfattande översiktsplan) inom två år efter ett ordinarie val anses översiktsplanen i sin helhet vara inaktuell. Syftet med lagändringen att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Översiktsplaneringen ges därmed en större politisk betydelse.

1.2 Köpings kommuns nu gällande översiktsplan

Köpings kommun har en kommunomfattande översiktsplan, ”Köping i framtiden”, som antogs 2012. Under 2018 aktualitetsförklarades översiktsplanen, men en revidering av översiktsplanen påbörjades avseende Köpings tätort. Fördjupning av översiktsplanen för Köpings tätort antogs av kommunfullmäktige i april 2024.

Nedan använder vi förkortningarna ÖP 2012 och FÖP 2024.

1.3 Länsstyrelsens underlag

Inför kommunens arbete med planeringsstrategi ska länsstyrelsen enligt 3 kap. 26 § PBL redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen i Västmanland har lämnat ett sådant underlag till Köpings kommun under 2022. Nedanstående genomgång av ändrade planeringsförutsättningar bygger till viss del på länsstyrelsens underlag.

1.4 Läsanvisning

Nedan följer citat ur aktuella paragrafer 3 kap. PBL och hänvisning var i detta dokument som bedömningen återfinns.

Översyn av planens aktualitet

23 § Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. I strategin ska fullmäktige

1. ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och

2. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.

Se kapitel 3 och 4

Se avsnitt 5.2

Slutsats avsnitt 5.1
Bedömning, se nedan:

Översiktsplanens innehåll

3 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

4 § (Ska inte bedömas: Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken ska alltid redovisas.)

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att

1. riksintressen ska tillgodoses,

2. gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas, och

(Ska inte bedömas: 3. förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt bör beaktas.)

Speglar gällande ÖP
kommunens avsikter?
Se kapitel 2

Se avsnitt 4.1

Se avsnitt 4.2

5 § Av översiktsplanen ska även följande framgå

1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,

2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och

samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,

3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,

4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,

5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen, och

6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse

Se avsnitt 4.3

Se avsnitt 4.4

Se avsnitt 4.5

Se avsnitt 4.6

Ej relevant

Se avsnitt 4.7

2 Aktualitetsbedömning av ställningstaganden i nu gällande översiktsplan

2.1 Ställningstaganden i temakapitel

Köpings kommuns översiktsplan från 2012 (ÖP 2012) innehåller i varje temakapitel först övergripande kommunala mål. I varje avsnitt finns sedan faktabeskrivningar, viljeinriktning och ställningstaganden. Översiktsplanen ska vara ett strategiskt vägledande dokument och därför är det främst viljeinriktning och ställningstaganden som behöver aktualitetsprövas. I kartan återfinns dessa ställningstaganden under rubriken Förslag. Övriga kartsikt är att betrakta som faktaunderlag.

Faktabeskrivningar och faktaunderlag i kartor kan i flera fall vara inaktuella eller i behov av komplettering med nya fakta som tillkommit, men detta behöver inte påverka aktualiteten i de viljeinriktningar och ställningstaganden som har betydelse för översiktsplanen som vägledande dokument.

I listan nedan tar vi enbart med de viljeinriktningar och ställningstaganden som idag kan anses ”felaktiga” och som därför inte längre ska gälla, men inte de viljeinriktningar och ställningstaganden som exempelvis handlar om något som redan har genomförts eller utretts.

- Vägreservat ”Infart Öster” från E18 till Västeråsvägen, förslag T:5 på sidan 13-14, är inritad på annat sätt i FÖP 2024.
- Den kurvrätning av Mälarbanan längs befintlig bana vid Norsa, markerat som en del i förslag T:13 på sidan 14-15, är inaktuell då FÖP 2024 reserverar en helt ny sträckning för framtida järnväg genom Köping.
- Förslag T:12 på sidan 17 att kommunen ska verka för att tillsammans med Kungsörs kommun och Trafikverket bygga en gång- och cykelbro till Jägaråsen (T:12) är genom inriktningen i yttrande över Trafikverkets åtgärdsvalsstudie för väg 250 i KS 27:e aug 2020 § 118 inaktuell. Kommunen verkar för närvarande enbart för att Trafikverket ska bygga gång- och cykelväg längs väg 250.
- I ÖP 2012 sidan 41 och 43 sägs att en fördjupad översiktsplan tas fram för utredningsområdet U:8 kallat ”Köping öster”. Detta är för närvarande inaktuellt då FÖP 2024 pekar ut fyra mer avgränsade utbyggnadsområden eftersom de svarar mot det behov av bostäder som finns inom FÖP:ens tidshorisont. Utvecklingsinriktningen i ett ännu längre tidsperspektiv är dock fortfarande en bebyggelseutveckling österut.
- På sidan 42 finns ställningstagandet att ”förfrågningar om uppförande av nya bostadshus på landsbygden ska prövas positivt ... under förutsättning att vatten och avlopp kan ges en för området gemensam och långsiktigt hållbar lösning.” Detta ställningstagande bör tolkas som en generell vilja att tillåta ny bebyggelse på landsbygden men kan inte tolkas bokstavligt då lämplighetsprövningen enligt lag måste göras utifrån fler aspekter.

- Det ökade platsbehov i skolor och förskolor man såg 2012 tillgodosett. Det behov som återstår är att förnya befintliga lokaler.
- Ställningstaganden om radon på sidan 52 bör förklaras inaktuella. Det är inte motiverat att ställa högre krav än vad som behövs för att uppnå gällande riktvärden. Det är främst inom högriskområden för markradon som skakraven ställs.
- I avsnittet om översvämning sidan 53 anges en specifik plushöjd som gräns för ny bebyggelse invid Mälaren. Den tillämpas såtillvida det inte finns nyare rekommendationer från statliga myndigheter.
- Rekommendationer för skyddsavstånd till ny bebyggelse på sidan 76 tillämpas inte om det genom rekommendationer från statliga myndigheter eller genom prejudicerande domar har etablerats en annan praxis.
- Riktlinjer för bygglovsprövning på sidan 76 beskrivs utförligare i bilagan Planeringsunderlag till ÖP 2012. Dessa ställningstaganden ska i fortsatt tolkas som en ambition att medverka till mer bebyggelse på landsbygden och att tolka bygglovregler på ett tillåtande sätt. Riktlinjerna kan dock inte tolkas bokstavligen eftersom de i delar står i strid mot nu gällande definitioner av begrepp, aktuell lagstiftning och prejudicerande domar.

2.2 Områdesvisa beskrivningar

2.2.1 Köpings tätort

Den områdesvisa beskrivningen av Köpings tätort på sidan 57-66 har ersatts med fördjupning av översiktsplanen för Köpings tätort antagen 8 april 2024.

2.2.2 Kolsva tätort

Markanvändningsplaneringen för Kolsva tätort som återfinns på sidan 67-69 är i behov av revidering och fördjupning, men ska fortsatt gälla till dess att en ny översiktsplan finns antagen.

2.2.3 Munktorps tätort

Markanvändningsplaneringen för Munktorps tätort som återfinns på sidan 69-71 är aktuell och ska fortsätta gälla till dess att en ny översiktsplan finns antagen, där markanvändningsplaneringen bör kompletteras med ytterligare utbyggnadsmöjligheter samt med grönstruktur.

2.2.4 Landsbygden

Markanvändningsplaneringen för övriga landsbygden sidan 71-75 ska fortsatt gälla till dess att en ny översiktsplan finns antagen.

2.3 Fördjupning av översiktsplan för Köpings tätort

FÖP 2024 har ersatt ÖP 2012 för det geografiska området Köpings tätort. FÖP 2024 förklaras aktuell, med ett undantag:

- Utbyggnadsområde mellan Marieberg och E18 har visat sig svårt att rymma både verksamheter och bostäder varför pågående detaljplan nu prövar endast verksamheter.

2.4 Sammanfattning

👉 Översiktsplanen kan fortsätta gälla och användas som vägledande dokument under den tid en ny översiktsplan tas fram, med undantag för de inaktuella ställningstaganden som listats ovan.

3 Aktualitetsbedömning utifrån förändrad lagstiftning

Sedan översiktsplanen från 2012 antogs har en flera lagar och förordningar kommit till eller ändrats. Nedan redovisas de förändringar som bedöms ha störst påverkan på Köpings kommuns översiktsplan.

3.1 Plan- och bygglagen

Flera ändringar i 3 kap. PBL trädde i kraft 1 april 2020. Ändringarna berör både innehållet i översiktsplanen och processen för hur den tas fram och aktualitetsprövas.

☞ Medför mindre ändringar av innehåll och presentation av vår nästa översiktsplan.

Sedan 2018 ska kommunen i sin översiktsplan redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Av översiktsplanen ska det även framgå hur dessa risker kan minska eller upphöra.

☞ Köpings kommuns nuvarande översiktsplan (ÖP 2012 + FÖP 2024) uppfyller inte detta krav. Se vidare rubrik Klimatrelaterade risker nedan.

3.2 Miljöbalken

Förändringar i 7 kap 18 § miljöbalken har gett Länsstyrelsen möjlighet att upphäva hela eller delar av strandskyddet vid små sjöar och vattendrag.

☞ Arbetet med en ny översiktsplan kan vara ett lämpligt tillfälle att utarbeta underlag för förslag till upphävanden.

Nytt 6 kapitel miljöbalken om miljöbedömningar började gälla den 1 januari 2018, vilket innebär vissa förändringar för hanteringen av miljöbedömningar av översiktsplaner. Miljöbedömningen för FÖP 2024 uppfyller kraven.

☞ Konsekvensbeskrivningen för vår nästa översiktsplan behöver uppfylla dessa formkrav.

3.3 Övriga lagar och förordningar

En ny förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216) trädde i kraft 2017. De utbyggnadsområden för bostäder som finns i ÖP 2012 kan inte ha blivit olämpliga ur bullersynpunkt då trafiken inte har förändrats i så stor grad och då förordningen innebär att riktvärdena höjdes.

Barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020. Barnperspektivet är ett av flera perspektiv som tas hänsyn till när ett planförslag tas fram, så både i ÖP 2012 och FÖP 2024. Ambitionsnivån när det gäller att göra t.ex. sociala stadsrumsanalyser ur barnperspektiv eller få barns medverkan i samrådsskedet kan dock öka, men kan ha större relevans i detaljplaneringskedet.

4 Aktualitetsbedömning utifrån nya planeringsförutsättningar

4.1 Riksintressen

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 4 § 1. PBL framgå hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses.

Det pågår eller har pågått utredningar hos olika sektorsmyndigheter om exempelvis kriterierna för vilka områden som ska anses vara av riksintresse. Inga förändringar har dock skett sedan 2012 när det gäller vilka områden som bedöms som riksintresse inom Köpings kommun.

ÖP 2012 och FÖP 2024 bedöms aktuella vad gäller riksintressen.

4.2 Miljökvalitetsnormer

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 4 § 2. PBL framgå hur kommunen anser att gällande miljökvalitetsnormer ska följas. Det handlar om vattenkvalitet, luftkvalitet och buller. Det ska framgå om det finns risk för att överskrida miljökvalitetsnormerna eller inte. Översiktsplanen kan på så sätt ge vägledning för efterkommande beslut avseende såväl detaljplaner som upprättande av åtgärdsprogram.

☞ Både ÖP 2012 och FÖP 2024 tar upp miljökvalitetsnormer. I en kommande ny översiktsplan uppdateras redovisningen till då aktuell status.

4.3 Bostadsförsörjning

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 5 § 1. PBL framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Kommunen ska enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ha riktlinjer för bostadsförsörjningen. Dokumentet Bostadsförsörjning i Köpings kommun 2022-2030 antogs av kommunfullmäktige 2023-05-08. Bostadsplaneringen i FÖP 2024 bygger på detta dokument så behovet av bostäder är därmed tillgodosett.

4.4 Nationella och regionala mål, planer och program

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 5 § 2. PBL framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Efter 2012 har naturligtvis flera nya nationella och regionala dokument tagits fram. Några av dessa nämns i andra avsnitt i detta dokument.

Tre viktiga dokument för de regionala strukturerna i översiktsplanen är regionala utvecklingsstrategin, antagen 2019, nationell plan för infrastrukturen, beslutad 2022

och länstransportplan, antagen 2022. Vi ser inte att ställningstagandena i ÖP 2012 står i konflikt med dessa dokument.

Vid framtagande av en ny översiktsplan används de då aktuella versionerna av nationella och regionala mål, planer och program som underlag, samtidigt som kommunen i översiktsplanen kan föra fram sina önskemål om utvecklingen av olika regionala strukturer.

4.5 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Kommunen kan i översiktsplanen enligt 3 kap. 5 § 3. PBL peka ut sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken. Kommunen har inte tagit beslut om något LIS- område även om det i ÖP 2012 står att ett antal områden ska utredas för detta syfte.

☞ Kommunen bör utreda vilka områden som är lämpliga att peka ut som LIS-områden i nästa översiktsplan.

4.6 Klimatrelaterade risker

Sedan 2018 ska kommunen enligt 3 kap. 5 § 4. PBL i sin översiktsplan redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Av översiktsplanen ska det även framgå hur dessa risker kan minska eller upphöra.

☞ Köpings kommuns nuvarande översiktsplan (ÖP 2012 + FÖP 2024) uppfyller inte helt detta krav. I nästa översiktsplan behöver det finnas översiktliga strategier hur kommunen ska minska riskerna, exempelvis att identifiera intressanta platser för fysiska åtgärder för att minska översvämningsrisken för befintlig samhällsviktig bebyggelse.

Arbete med dessa frågor pågår redan, vilket framgår i kommunens risk- och sårbarhetsanalys med tillhörande åtgärder.

Kommunen har låtit göra en skyfallskartering för Köpings tätort och det finns förbättrade karteringar för översvämningsrisker för Hedströmmen, Köpingsån /Kölstaån och Mälaren från MSB. Dessa har använts som planeringsunderlag vid framtagande av FÖP 2024. De utbyggnadsområden som finns i ÖP 2012 i övriga kommunen är inte olämpliga utifrån de nya översvämningskarteringarna.

MSB har låtit göra en översiktlig stabilitetskartering där flera markområden i kommunen som inte kan klassas som tillfredsställande stabilt eller som är otillräckligt utrett, där detaljerad stabilitetsutredning rekommenderas. Karteringen har använts som planeringsunderlag vid framtagande av FÖP 2024. De utbyggnadsområden som finns i ÖP 2012 i övriga kommunen är inte olämpliga utifrån stabilitetskarteringen.

4.7 Regionala och mellankommunala frågor

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 5 § 6. PBL framgå sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse. Av

ÖP 2012 framgår flera mellankommunala frågor listade på sidan 80 som fortfarande är aktuella.

Vissa av de ändrade planeringsförutsättningar eller ”nya frågor” som beskrivs längre ner i detta dokument är också av regional eller mellankommunal karaktär, exempelvis elförsörjning och livsmedelsförsörjning.

4.8 Övriga ändrade planeringsförutsättningar

Kommunen ska enligt 3 kap. 23 § PBL ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Utöver de frågor följer av 3 kap. 4 och 5 §§ och som beskrivits ovan har samhällsbyggnadsförvaltningen identifierat följande frågor som vi bedömer får stor betydelse vid framtagande av nästa översiktsplan:

4.8.1 Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk om det är nödvändigt för ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses på ett tillfredsställande sätt genom någon annan mark. ÖP 2012 beskriver inte hur jordbruksmarken ska värderas i förhållande till byggande, och många nya utbyggnadsområden är utpekade på jordbruksmark. I FÖP 2024 är resonemanget kring värdering av jordbruksmark utvecklat.

Under senare år har bevarande av brukningsvärd jordbruksmark för livsmedelsförsörjning fått större fokus. Genom ett antal vägledande domar där beslut om detaljplaner eller bygglov har upphävts börjar en praxis etableras. Det ställs idag högre krav på kommunen att redovisa vilka avvägningar som har gjorts för att kunna ta jordbruksmark i anspråk.

Vid ianspråktagande av jordbruksmark för en exploatering bör man redovisa alternativa platser och jämföra dessa. Att ha en övergripande analys på översiktsplanenivå och väl motiverade utbyggnadsområden skulle underlätta i detaljplaneskedet. För att kunna göra bedömningen av hur värdefull en viss jordbruksmark är behöver man ha kännedom om parametrar som bördighet och arrondering, samt vilket värde marken därigenom har för livsmedelsförsörjningen. Den kunskapen har kommunen inte idag.

Den svenska livsmedelsstrategin beslutades av riksdagen 2017. Målet med strategin är att den totala produktionen av livsmedel ökar, samtidigt som vi når relevanta miljömål. Länsstyrelsen i Västmanland i samarbete med LRF Mälardalen och Region Västmanland har därefter tagit fram en regional livsmedelsstrategi.

👉 I nästa översiktsplan bör alla utbyggnadsområden och andra åtgärder som berör jordbruksmark värderas och motiveras åtminstone på samma sätt som i FÖP 2024. Om det finns tydligare vägledning kring metoder för värdering av jordbruksmark i samhällsplanering från stat och region kan kommunens metod och beskrivningar förbättras.

4.8.2 Elförsörjning/Energiförsörjning

Energiförsörjningen är en fråga som har ökat i betydelse för kommunerna på senare år. Det som står om energiförsörjning i ÖP 2012 är mestadels genomfört och speglar inte den brist på elkraft som har börjat uppstå. I arbetet med FÖP 2024 blev kommunen uppmärksam på att stora investeringar i elnätet behöver göras för att Mälarenergi ska kunna leverera det effektbehov som kommer efterfrågas.

☞ En tät dialog med Mälarenergi behöver föras och beskrivningar kring elförsörjning och energiproduktion utvecklas i nästa översiktsplan.

4.8.3 Vindkraft

Sedan januari 2021 finns en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad som tagits fram av Energimyndigheten och Naturvårdsverket (rapport ER 2021:02). Enligt denna bör Västmanlands län kunna inrymma vindkraftverk motsvarande 2 TWh. Detta skulle motsvara i storleksordningen 10 nya vindkraftverk i Köpings kommun.

I ÖP 2012 sades att lämpliga områden för vindkraft skulle utredas i ett tillägg till översiktsplanen. En vindkraftspolicy antogs 2013 men upphävdes två år senare.

En vindkraftspolicy/vindbruksplan där man tagit ställning till vilka områden som är lämpliga för etablering av vindkraft, skulle underlätta hanteringen av frågor om vindkraftsetablering. Men de tekniska förutsättningar för etablering av vindkraftsparker som gäller när vindbruksplanen tas fram kan förändras, och fältinventeringar inför en etablering kan göra att bedömningen av området förändras. Att utreda hela kommunens yta tillräckligt detaljerat för att ta ställning till vilka områden som är lämpliga för etablering av vindkraft innebär ett omfattande arbete.

Samhällsbyggnadsförvaltningen rekommenderar därför att göra tvärt om, att i kommande översiktsplan utreda och avgränsa områden där kulturmiljö, landskapsbild, naturvärden, friluftsliv och tystnad utgör intressen som bör väga tyngre än areella näringarna, energiproduktion och liknande, och där vindkraftparker därför *inte* är lämpliga.

☞ Peka ut områden som inte är lämpliga för vindkraft i nästa översiktsplan.

SOU 2021:53 ”En rättssäker vindkraftsprövning” skulle dock kunna leda till lagändringar kring kommunal tillstyrkan som skulle kunna göra att ett sådant arbetssätt visar sig olämpligt.

4.8.4 Beredskapsfrågor

Vi kan förvänta oss ett ökat fokus på olika beredskapsfrågor de kommande åren, som också i delar berör fysisk planering och byggande. Det kan handla om risk för påverkan på samhällsviktig verksamhet vid naturolyckor, försörjningsfrågor så som mark för produktion av elkraft och utbyggnad av det lokala elnätet eller vikten av att bevara jordbruksmark för livsmedelsförsörjning. Det kommer sannolikt behövas resurser för att mer aktivt arbeta med dessa olika frågor framöver.

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. MSB har tagit fram en vägledning för

identifiering av samhällsviktig verksamhet som kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor avseende fysisk planering.

MSB har tagit fram en vägledning för att beakta totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Vägledningen beskriver bland annat hur totalförsvarets behov kan kopplas till den fysiska planeringen samt vilka olika typer av intressen som kan vara viktiga att beakta ur totalförsvarsynpunkt. Köpings kommun har dock inga öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret att ta hänsyn till i dagsläget.

I ÖP 2012 sid 56 finns ett avsnitt om krishantering. Avsnittet innehåller inga specifika ställningstaganden om krishantering som berör fysisk planering utan återger bara hur kommunen då arbetade med krishantering.

☞ Beredskapsfrågor som rör fysisk planering och byggande behöver inkluderas i nästa översiktsplan.

4.8.5 Vattenförsörjning

Efter regeringens SOU 2016:32, En trygg dricksvattenförsörjning, har regeringen satsat på att höja skyddet för dricksvatten bland annat genom att ge länsstyrelserna utökade medel för att fastställa nya vattenskyddsområden samt revidera vattenskyddsområden. I ÖP 2012 pekades utredningsområden för vattenskyddsområden ut. Av dessa är det Hedströmmen som återstår. Förslag till ny primär och sekundär skyddszon för Köpings vattentäkt är inlämnat till länsstyrelsen. Arbeta pågår med framtagandet av en regional vattenförsörjningsplan

☞ ÖP 2012 och FÖP 2024 är för nuvarande aktuella ur detta avseende, men nästa översiktsplan kan behöva ta hänsyn till nya planeringsförutsättningar.

4.8.6 Klimatpåverkan och klimatanpassning

Ett förändrat klimat kan bland annat leda till värmeböljor, ökad nederbörd och förändrade flöden i vattendrag samt ökade risker för ras, skred och erosion. Kommunen har påbörjat arbetet med att ta fram ett översiktligt kommunövergripande klimatanpassningsdokument, som innehåller beskrivning av hur klimatet förväntas förändras i Köping, på vilka sätt olika kommunala verksamheter kan tänkas påverkas och vilka av dessa risker och möjliga åtgärdsområden som respektive förvaltning och bolag bör utreda.

☞ De åtgärdsområden som rör fysisk planering kan inkluderas i kommande översiktsplan.

4.8.7 Risk för olyckor från farligt gods och storskalig kemikaliehantering

Länsstyrelserna beslutar om rekommendationer om lämpliga vägar för transport av farligt gods. Kommunen har i samband med framtagande av FÖP 2024 gjort en utredning och via kommunstyrelsen framfört önskemål till länsstyrelsen att göra Ångebyleden till rekommenderad väg för farligt gods istället för väg 250 genom tätorten och verkställande av detta pågår.

Miljöfarliga verksamheter som har storskalig kemikaliehantering omfattas av Sevesolagstiftningen. Det finns en vägledning från 2017 som bland annat tar upp att riskhanteringsavstånd kring Seveso-anläggningar bör redovisas som planeringsunderlag för kommunens översiktsplan. Inför FÖP 2024 gjordes en riskutredning i ett större område kring Byslätten där två av kommunens tre Sveso-verksamheter ingick (Yara och Mälarhamnar).

☞ Överväg om riskhanteringsavstånd behöver redovisas även runt Almer Oils verksamhet i nästa översiktsplan.

4.8.8 Drönartrafik

Idag finns det ca 10 000 flygplan som flyger i EU-området. EU gör bedömningen att det om fem år flyger ca 400 000 drönare i EU-området. Det är en extremt stor förändring som förmodligen kommer att påverka den kommunala fysiska planeringen och trafikplaneringen. Sveriges kommuner och regioner har konstaterat att den lagstiftning som reglerar planering av mark- och vattenanvändning (PBL) på flera sätt krockar med den lagstiftning som reglerar luften. Det kommunala planeringssystemet har idag inte några egentliga verktyg för att hantera eller reglera användandet av drönare. Ökad drönartrafik kan tänkas engagera både VME som trafikmyndighet, samhällsbyggnadsförvaltningen, näringslivsavdelningen och säkerhetsavdelningen framöver, men vi vet ännu inte på vilket sätt och det är tveksamt om vi kan ha några strategier eller geografiska ställningstaganden klara redan till nästkommande översiktsplan.

☞ Drönartrafik är en ny planeringsfråga som kan behöva inkluderas i en framtida översiktsplan.

4.8.9 Kulturmiljö

Det finns behov av ett aktuellt och komplett kunskapsunderlag om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i kommunen. Därför pågår en inventering i samarbete med länsmuseum och länsstyrelsen som ska utmynna i ett kulturmiljöprogram.

☞ När kulturmiljöprogrammet är klart kan översiktsplanen bli tydligare med vilka kulturmiljöer som ska skyddas på vilket sätt.

4.8.10 Naturvård och friluftsliv

I ÖP 2012 pekades stora opåverkade områden ut, som ska skyddas så långt det är möjligt. De områden som pekades ut i ÖP 2012 täcker nära halva kommunens yta, inkluderar viss bebyggelse, vägar och anläggningar. Genom att de är så stora och grovt avgränsade tappar de något av sin betydelse som ställningstagande vid avvägning mot andra intressen. Flera olika planeringsunderlag redovisas i kartorna men det saknas vägledning för hur dessa är tänkta att tillämpas vid planläggning och bygglov.

☞ Nästa översiktsplan bör innehålla konkretare ställningstaganden för utveckling av friluftsliv och naturvård, samt mer avgränsade opåverkade områden.

4.8.11 Kommunala styrdokument med anknytning till översiktsplanen

Vissa kommunala styrdokument eller pågående projekt har redan nämnts under rubriker ovan, men det finns ytterligare några som har anknytning till översiktsplanen.

☞ Arbete pågår med hållbarhetsprogram för klimat och miljö. Detta kan fungera som ett av måldokumenterna för nästa översiktsplan.

☞ Arbete med en övergripande vattenplan inklusive våtmarksplan är påbörjat. De platser som prövas lämpliga för att anlägga våtmarker kan tas med i översiktsplanens karta.

☞ Planerat framtagande av en vattentjänstplan inkluderar en uppdatering av VA-planen från 2014. Utbyggnad av kommunalt VA eller identifiering av byar med förutsättningar för enskilt men gemensamt VA-försörjning påverkar vilka platser på landsbygden det är lämpligt att föreslå utökad bebyggelse i kommande översiktsplan.

☞ Framtagande av en policy för kommunens fastighetsinnehav och uppdatering av lokalförsörjningsplan pågår. Översiktsplanen behöver reservera mark som uppfyller behoven i lokalförsörjningsplanen men även ha en längre tidshorisont än så.

5 Slutsatser

5.1 Översiktsplanens aktualitet

Köpings kommun har behov av en ny kommunomfattande översiktsplan där man tar hänsyn till förändrad lagstiftning och förändrade planeringsförutsättningar som beskrivits ovan.

Köpings kommuns översiktsplan antagen 2012 ska fortsätta gälla och användas som vägledande dokument under den tid en ny översiktsplan tas fram, med undantag för de inaktuella ställningstaganden som listats i denna planeringsstrategi. Fördjupning av översiktsplanen för Köpings tätort antagen 2024 är aktuell och ska fortsätta gälla.

5.2 Fortsatt översiktsplaneringsarbete

5.2.1 Markanvändningsplanering

Kolsva tätort

Markanvändningsplaneringen för Kolsva tätort bör kompletteras så att den inkluderar grönstruktur och göras något mer detaljerad än i ÖP 2012. Kommunen behöver ta ställning till lämplig bebyggelseutveckling i området kring de nu överlappande utbyggnadsområdena A:6/E:4 i ÖP 2012 sidan 68 och ner mot Hedströmmen. Kommunen bör också peka ut förtättningsmöjligheter och hitta attraktiva lägen för bostäder och verksamheter. I det arbetet kan de nu utpekade utbyggnadsområdena komma att omvärderas.

Munktorps tätort

Munktorps tätort bör kompletteras så att den inkluderar grönstruktur och göras något mer detaljerad än i ÖP 2012. Markanvändningskartan bör kompletteras med ytterligare utbyggnadsmöjligheter eftersom samtliga utpekade är detaljplanlagda och intresse för byggnation bedöms finnas.

Köpings tätort

Revideras enbart om någon plats eller ställningstagande har omvärderats.

Landsbygden

Markanvändningskartan bör revideras bland annat gällande ovan nämnda frågor (LIS, friluftsliv mm). Kommunen bör peka ut områden och stråk som bedöms särskilt lämpliga för ny bebyggelse utifrån attraktionskraft och olika hållbarhetsaspekter så som tillgång till kollektivtrafik, kommunal service och vatten- och avloppsförsörjning.

5.2.2 Dokumentets struktur

Målet är att översiktsplanen bara ska omfatta ett dokument (inte ett separat dokument för FÖP 2024). Kommande kommunomfattande översiktsplan bör bygga vidare på den digitala strukturen och den disposition som FÖP 2024 har. Kartan kompletteras så att den täcker hela kommunen. De tematiska kapitlen i FÖP 2024 kompletteras så att

ställningstaganden gäller hela kommunen. Nya avsnitt behöver infogas om Köping i regionalt sammanhang och bebyggelse på landsbygden. Översiktsplanen behöver behandla alla de frågor som beskrivits ovan, och därför behöver fler kapitel tillkomma, exempelvis om teknisk försörjning och miljö- och riskfaktorer.

5.2.3 Tidplan och ambitionsnivå

Arbete med ny kommunomfattande översiktsplan bör starta 2025.

Om kommunen inte har antagit en ny översiktsplan senast september 2028 behöver kommunen göra en ny aktualitetsprövning i en planeringsstrategi.

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer det osannolikt att ÖP 2012 kan prövas aktuell i en sådan prövning år 2028.

Ambitionsnivån för vilka frågor som ska utredas inom ramen för en ny översiktsplan och omfattningen på utredningarna bör därför hållas på en sådan nivå att en ny översiktsplan skulle kunna vara klar i slutet av 2027.